

СТОПАНСКА КОМОРА НА МАКЕДОНИЈА ECONOMIC CHAMBER OF MACEDONIA

- Здружение на земјоделството и прехранбената индустрија -

Бр. 31-337/1

2.03.2018 год.

Скопје

МИСЛЕЊЕ

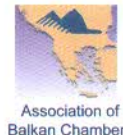
по Нацрт на законот за изменување и дополнување на Законот за трговија

Членките на Здружението на земјоделството и прехранбената индустрија во рамки на Стопанската комора на Македонија, го разгледаа текстот на Нацрт-законот за изменување и дополнување на Законот за трговија објавен на Единствениот национален електронски регистар на прописи (ЕНЕР) на 13.02.2018 година и при тоа ги поддржаа предложените измени на Законот за трговија кои се однесуваат на укинувањето на ограничувањето на работното време во кое може да се врши продажба на алкохолни пијалоци во продажните објекти во кои се врши трговија на мало и соодветно на тоа и укинувањето на обврската за исполнување на минимално-техничките услови за продажба на алкохолните пијалоци, како и предложената измена со која се овозможува продажба на алкохолни пијалоци и во киосците, кои што беа и едни од барањата на компаниите од овој сектор, преточени во Иницијативата за изменување на Законот за трговија, бр. 23-1115/1 и бр. 27-940/3 од 10.07.2017 година, доставена до Министерството за економија.

Меѓутоа, постојниот режим за поседување лиценци за продажба на алкохолни пијалоци има негативно влијание врз работењето на деловните субјекти кои произведуваат алкохолни пијалоци, особено на домашната пивска и винска индустрија. Само во првата година (2009 год.), по воведувањето на ограничувањата за продажба на алкохолни пијалаци, регистриран бил рекорден пад од -16% на волументот во производството на пиво. Кумулативно, во првите 3 години од воведувањето на забраната, домашната индустрија за пиво опаднала за цели -25%, а вкупната загуба во волумен на производство во овој период изнесувала 180.000 HL (хектолитри). Од ваквит пад во домашното производство на пиво, предизвикано од рестриктивната законска регулатива, загубила и државата. Конкретно, **само во првите 3 години од примената на ригорозните законски одредби, вкупната загуба во буџетот на државата, предизвикана од изгубените акцизи и ДДВ заради падот во домашната пивска индустрија, изнесувал над 14 милиони евра.**

Примената на ригорозните ограничувања во трговијата со алкохолни пијалаци во земјата, во изминатите десет години, нанесе голема финансиска штета на производителите на вино, како и на целокупната домашна винска индустрија која, заедно со лозарството, создава и до 20% од годишниот бруто домашен производ остварен во земјоделството и обезбедува егзистенција за околу 30.000 производители на грозје, на над 12.000 сезонски работници и на повеќе од 2.000 вработени во домашните винарници.

Сето ова води кон заклучокот дека рестриктивните ограничувања во Законот за трговија, воведени во 2008-ма година, кои се однесуваат на режимот на продажба на алкохолни пијалаци, придонеле за загуби во домашното производство на пиво и вино, ја стимулирале сивата економија и нелојалната конкуренција и предизвикале загуби во државниот буџет и даночна евазија, а истовремено не обезбедиле намалување на консумација на алкохолните пијалоци, особено кај младите.

Тргувајќи од наведеното, потребни се измени и на одредбите од Законот за трговија кои го уредуваат режимот на лиценци, поради што се предлагаат следните измени:

- I. **Пивото и виното да се изземат од постојниот систем на лиценцирање на трговијата со алкохолни пијалаци, односно да нема обврска за поседување на лиценца за продажба на пиво и вино во трговијата на мало, од причина што пивото и виното се посебна категорија на пијалаци и не спаѓаат во категоријата на жестоки пијалаци.**

Како поткрепа за ова може да послужи регулативата и практиката на Европската Унија. Имено,

- Европската Комисија со **директивата 92/83 ЕЕС** дефинира четири различни категории алкохолни пијалаци: (1) Дестилирани жестоки пијалаци (Distilled spirits); (2) Специфични алкохолни производи (Intermediate products); (3) Вино (Vine); и (4) Пиво (Beer). Ваквата категоризација е потвредена и со **директивата 92/84 ЕЕС** со која Европската Комисија ја хармонизира структурата на акцизите на 4-те категории алкохолни пијалаци, при што за секоја категорија дефинира минимален праг на акциза за дестилирани жестоки пијалаци што треба да ја почитуваат земјите-членки на ЕУ. Директивата не одредува минимални стапки на акциза за пивото, виното и специфичните алкохолни пијалаци, со што се покажува дека Унијата ги одвојува пивото и виното како посебни категории пијалаци. Тоа е направено за да се заштити и унапреди развојот на индустриите за производство на пиво и вино, што во голем број земји од Унијата се значајни индустриски гранки кои имаат големо влијание врз развојот на земјоделството. Тоа е случај и во Македонија, каде над 95% од виното и над 85% од пивото на пазарот се произведува во нашата земјата и има големо влијание врз развојот на домашното земјоделство, како и на развојот на дополнителни 15-тина домашни индустриски гранки. Тоа не е случај со жестоките пијалаци, кои (освен ракијата) во најголем дел се увезуваат. Во оваа смисла и во македонскиот Закон за акцизите, пивото и виното се третирали одвоено во однос на останатиот алкохол и за нив важат посебни акцизни стапки.
- Во Европската Унија не постои регулатива која одредува како треба да се одвива продажбата на алкохолните пијалаци, како и тоа дали ќе се применуваат лиценци за малопродажба на алкохол. Секоја земја различно го уредува ова прашање. На пример, во Австрија, Германија, Хрватска, Словенија, Чешка, Данска, Грција, Унгарија и Шведска воопшто не постојат лиценци за продажба на алкохолни пијалаци. Карактеристичен е примерот на Словачка, каде за продажба на пиво и вино не е потребна лиценца, а исклучок е трговијата со жестоки пијалаци за која е неопходна лиценца. Во Финска, каде постои државен монопол за трговија со алкохол (државната компанија Alko), пивото и останатите пијалаци под 4,7% алкохол се единствените пијалаци кои содржат алкохол, а кои можат да се продаваат во малопродажните места, надвор од специјализираните продавници за алкохол, како и во кисоците за храна и бензинските станици. Во Бугарија пак само за продажба на вино не е потребна лиценца. Надвор од ЕУ, лиценци за продажба на алкохолни пијалаци не се потребни ниту во: САД, Швајцарија, Албанија, БиХ, Индија..., а во

Индонезија на пример, само за продажба на пиво не е потребна лиценца. Во сите овие земји, каде не постојат лиценци, или каде пивото и виното се изземени од лиценцирањето, имаат далеку поголеми стапки за консумација на алкохол по жител отколку во Македонија која има една од најниските стапки во Европа, односно само 5,7 литри по жител годишно, наспроти европскиот просек кој надминува 10 литри по жител.

- Колку за илустрација, просечната консумација на пиво во Македонија во 2017-та година изнесувала 28 литри по жител годишно, додека во Србија таа количина е околу 65 литри, во Бугарија изнесува над 75 литри, во Словенија над 76 литри, а во Хрватска над 81 литар. Според овој параметар, ние сме многу далеку од Германија и Австрија каде годишно се пие по околу 96 литри пиво и рекордерот Чешка каде се конзумираат над 137 литри пиво по жител годишно и каде воопшто нема лиценци за продажба на пиво.
- Исто така, иако македонското вино е еден од водечките национални брендови, а Македонија се декларира како винска земја, согласно статистичките податоци, на домашниот пазар се консумира само 9-10% од вкупната количина произведена во нашите винарници. Згора на тоа, воведувањето на лиценци за продажбата на алкохолни пијалаци во трговската мрежа, кои се однесуваат и за виното, придонесе за намалување на продажбата на вино за повеќе од 10% на годишно ниво, што секако негативно се одразува на приходите на самите винарници, а со тоа и на нивните планови за откуп на грозјето од лозарите.

Според тоа се предлага во член 23-а, ставот 1 од Законот за трговија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/2004; 128/2006; 63/2007; 88/2008; 159/2008; 20/2009; 99/2009; 105/2009; 115/2010; 158/2010; 36/2011; 53/2011; 148/2013; 164/2013; 97/2015; 129/2015 и 53/2016), да се измени и да гласи:

„Трговецот на мало кој врши продажба на алкохолни пијалаци, за продажба на алкохолни пијалаци, освен за пиво и вино, е должен да поседува лиценца“.

Соодветно на овој предлог, предлагаме да се интервенира во членот 1 од Предлог-законот за изменување и дополнување на Законот за трговија.

Се надеваме дека предложените измени на Законот за трговија ќе бидат прифатени и имплементирани во Предлог на законот за изменување и дополнување на Законот за трговија во натамошната постапка на неговото донесување, со што ќе се надминат посочените ограничувања и оптеретувања во работењето на компаниите, посебно на производителите на вино и пиво, намалување на сивата економија и даночната евазија, со што дополнително ќе се придонесе и за зголемување на приходите во Буџетот на РМ од акцизи и ДДВ.

Здружение на земјоделството
и прехранбената индустрија

Претседател

Перо Колевски с.р.

